

Modern Dünyada Şahsiyet İnşası

1. Konunun Planı

a. Müslüman şahsiyetin ilke ve değerleri

b. Müslümanın şahsiyeti nasıl olmalı

2. Konunun Açılımı ve İşlenişi

Kur'ân ve hadisler ışığında islamî şahsiyeti oluşturan ilke ve değerler açıklanır. Şahsiyetin ictimaî ve uhrevî hayatımız için ne anlam ifade ettiği anlatılır. Müslüman şahsiyetin özellikleri ve İslam'ın hoş görmediği şahsiyet ayet ve hadisler ışığında açıklanır. Kişinin hayatına ışık tutan islamın bu ilke ve değerlerinin önemi üzerinde durulur. Sürekli değişen ve yeni yeni şeylerin icat edildiği dünyamızda insanın iletişim şekli ve alanı değiştiği gibi etkileşim şekli ve alanı da değişmektedir. Değişen ve gelişen tüm bu durumlar karşısında Müslümanın şahsiyetinin islamî ölçülerde olması gerektiği örneklerle açıklanır. Konunun sonuna doğru genel bir değerlendirme yapılıp, dua edilerek konu bitirilir.

3. Konunun Özet Sunumu

a. Müslüman şahsiyetin ilke ve değerleri: İslam, insanın şahsiyetini en mükemmel noktaya taşıyan bir dindir. İslam'ın, bir yandan duygu, düşünce ve davranışlarımızı geliştirirken diğer yandan da kişiliğimizin olgunlaşması noktasında ortaya koyduğu ilke ve değerler vardır. Bu ilke ve değerlere riayet eden kişiler dünya ve ahiret saadetiyle müjdelenmiştir. Müslüman; hayatı, ölümü, iyiyi, kötüyü dahası aklımızdaki tüm soruların cevabına İslam'ın ilke ve değerlerine bağlı kalarak sahih bilgiyle ulaşır. Bu tutumunu ve bilgisini hayatına yansıtarak şahsiyetini islamî temeller üzerine inşa eder.

Müslüman şahsiyetini oluşturan en önemli imkân imandır. Allah'a (cc) iman; meleklerle, kitaplara, peygamberlere, kadere, ahiret gününe dahası peygamberler vasıtasıyla gönderilenlerin tamamına iman etmeyi gerektirmektedir. Bu iman da, kişiyi kulluk yolculuğundaki savrulmalardan koruyup ebedî mutluluğa ulaştıran en büyük hazinedir.

Nitekim rabbimiz Kur'ân'ı Kerimde şöyle buyurmaktadır:

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا
وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

İman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanlara Allah ecirlerini tam olarak verecek ve lütfundan onlara daha fazlasını da ihsan edecektir. Kulluğundan yüz çevirenlere ve kibirlenenlere gelince, onlara acı bir şekilde azap edecektir; bunlar

kendileri için Allah'tan başka ne bir dost ne de bir yardımcı bulabileceklerdir.
(Nisâ 173)

Müslüman şahsiyetinin kemale ermesinde imandan sonra kulu Rabbine yaklaştıran ibadetler ve ibadetlerin meyvesi olan güzel ahlak gelir. Kişinin maneviyatını destekleyen bu önemli iki değer, zihnini ve kalbini Rabbine bağlamış Müslümanın ayırt edici özelliğidir. Bu sebeple Müslümandan beklenen imanının göstergesi olan ibadetlere ve güzel ahlaka sınıksız sarılmasıdır. Çünkü ibadet, kişide şahsiyet oluşturan ulvi davranışlardır.

b. Müslümanın şahsiyeti nasıl olmalı: Müslüman, İslam'ın izzet ve şerefini kuşanıp, zaman ve zemine göre değişmeden sağlam bir karaktere sahip olmak için Peygamber (s.a.v.) efendimizin örneğinden bir an olsun ayrılmadan onun gibi ahlakla olgunlaşmış bir duruş sergiler.

Allah'a (cc) ortak/şirk koşmaz. Haksızlığa, zulme ve şiddete asla meyletmez. Başkalarının kusurlarını açığa çıkartmaz. Hiç kimsenin hatasını ve gizli halini araştırmaz. Kimseyle alay etmez, onlara kötü lakap takmaz. Yapmayacağı şeyi söylemez. Yetim malı yemez. Harcadıklarında ne israf eder, ne de cimrilik eder. Harcamaları bu ikisi arasında dengeli olur. Yalan yere şahitlik etmez, boş söz ile karşılaştığı zaman oradan vakar ile geçip gider. Hatalı tutum ve davranışlarında ya da günahlarında ısrar etmez. Yürekten tevbe-istiğfar eder.

Allah'a (cc) gönülden saygı duyarak huşû ile namazını dosdoğru kılar, iyiliğe teşvik, kötülükle mücadele eder. Daima hayrın peşinde koşup, hayırlı işlerde yarışır. Başta ana-baba, eş ve çocukları olmak üzere her cana şefkat ve merhametle muamele eder. İffetini korur, haramdan sakınır, zinaya yaklaşmaz/yapmaz, içki içmez, uyuşturucu maddeleri kullanmaz, kumar oynamaz. Zandan sakınır. Yalan söylemez. Ölçü ve tartıda adil davranır, haksızlık yapmaz. Yakınlarına, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara; zekat ve sadakayı sevdiği mallardan verir; ama gereksiz yere de saçıp savurmaz. Doğru sözlü, güvenilir kişidir. Kötülüğe karşı en güzel bir şekilde mücadele eder. Kötülükleri iyilikle savar; insanları güzel öğütle ve hikmetle Allah'ın yoluna davet eder. Kardeşlik hukukuna riayet eder. Boş ve anlamsız şeylerden yüz çevirir. Müslüman olarak yaşayıp son nefesini iman ile teslim etmek en büyük arzusudur.

Sürekli değişen ve yeni yeni şeylerin icat edildiği dünyamızda Müslümanın şahsiyeti islamî ölçülerden şaşmamalı ve islamın değerlerine karşı hassasiyetini kaybetmemelidir. Örneğin sosyal medyadaki yanlış bir bilginin kaynağını araştırmadan o bilgiyi yaymanın bize yüklemiş olduğu dini bir sorumluluk olduğunu bilmeliyiz.

Nûr suresi 19. Ayeti “Müminler arasında ahlâksızlığın yaygınlaşmasını isteyenlere dünyada ve âhirette can yakıcı bir ceza vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz.” Aynı şekilde yapılan ahlaksızlığı sosyal medyada dahi olsa yayan kişiye de hitap ettiğini unutmamalıyız. Dolayısıyla nerede ve hangi ortamda olursak olalım her yerde ve şartta islamî bir şahsiyet ortaya koymamız gerektiğini bilmeliyiz.

4. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

Ey iman edenler! Allah’a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Allah’ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve âhîret gününü inkâr eden kimse iyice sapmıştır. (Nisâ 136)

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

Yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz erdemlilik değildir. Asıl erdemli kişi Allah’a, âhîret gününe, meleklere, kitaba ve peygamberlere iman eden; sevdiği maldan yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, yardım isteyenlere ve özgürlüğünü kaybetmiş olanlara harcayan; namazı kılıp zekâtı verendir. Böyleleri anlaşma yaptıklarında sözlerini tutarlar; darlıkta, hastalıkta ve savaş zamanında sabrederler. İşte doğru olanlar bunlardır ve işte takvâ sahipleri bunlardır.(Bakara 177)

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ

Dünya ve âhirete yararlı işler yapmış bir mümin olarak onun huzuruna çıkan kimseler için ise üstün dereceler vardır.(Tâhâ 75)

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

Rahmân'ın has kulları yeryüzünde vakarla yürüyen, cahiller onlara laf attığı zaman, “selâm” deyip geçen kullardır. (Furkân 63)

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel olan davranışla sav; o zaman bir de göreceksin ki seninle aranızda düşmanlık bulunan kimse kesinlikle sıcak bir dost oluvermiş! (Fussilet 34)

5. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

عن أبي هريرة والله لا يؤمن ، والله لا يؤمن ، والله لا يؤمن ، « قِيلَ : مَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : « الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ ،

Ebû Hüreyre radıyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Peygamber aleyhisselâm:

- “Vallâhi imân etmiş olmaz. Vallâhi imân etmiş olmaz. Vallâhi imân etmiş olmaz” buyurdu.

Sahâbîler:

- Kim imân etmiş olmaz, yâ Resûlallah? diye sordular.

- “Yapacağı fenalıklardan komşusu güven içinde olmayan kimse!” buyurdu. (Buhârî, Edeb 29)

عن أنس بن مالك ثلاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا ، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ ، وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُفْذَنَ فِي النَّارِ

“Üç haslet vardır; bunlar kimde bulunursa o, imanın tadını tadar: Allah ve Resulünü, Allah ve Resulünden başka her şeyden fazla sevmek, Sevdiğin! Allah için sevmek, Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra, tekrar küfre dönmeyi ateşe atılmak gibi çirkin ve tehlikeli görmektir.” (Buharî, İman, 15)

عن جابر بن عبد الله إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِساً يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقاً

“Sizin bana en sevimli olanınız ve kıyamet gününde bana en yakın olanınız ahlakı en güzel olanınızdır” (Buhari, Edeb,38)

6. Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

Kur’ân yolu meal ve tefsiri : ilgili ayetler

Hadislerle islam 1. Cilt 503. Sayfa

Hadislerle islam 2.cilt 23. Sayfa

Hadislerle islam 3. Cilt 11. sayfa